

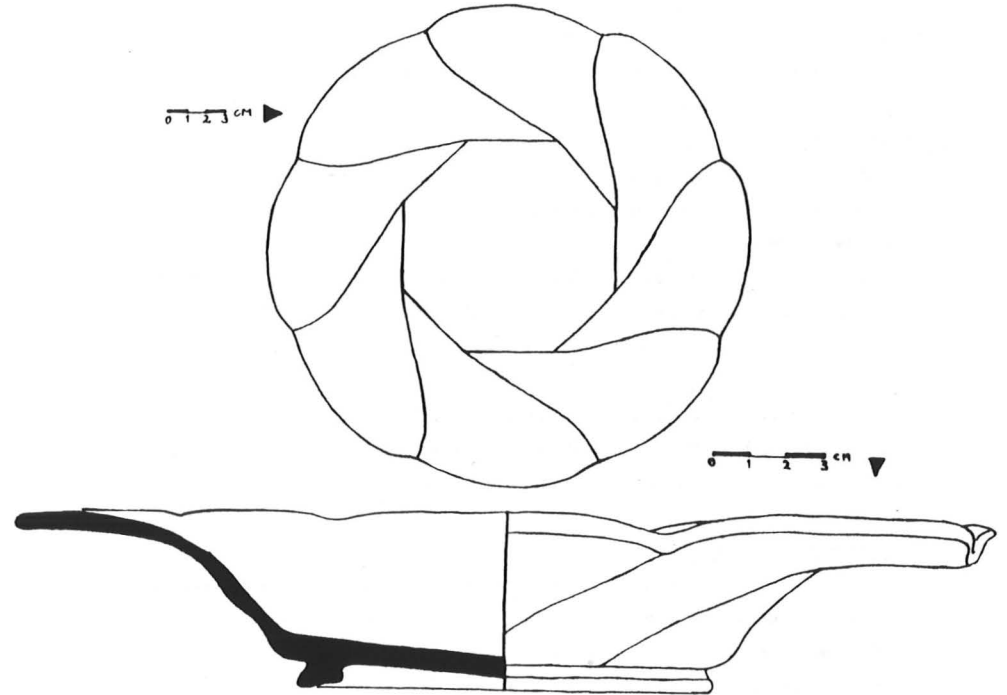

REDACTIE RENUS
Geregracht 50
2311 PB Leiden

D R U K W E R K

PORT BETAALD
LEIDEN

'RENU'S'
MEDEDELINGEN BLAD VAN
A.W.N. AFD. RIJNSTREEK

1989 - 3

Renus is een uitgave van de afdeling Rijnstreek van de Archeologische
Werkgemeenschap voor Nederland (A.W.N.)

Renus verschijnt tenminste tweemaal per jaar. Oplage 200 stuks.

Redactie: D. van der Kooij (a.i.)

Redactieadres: Geregracht 50, 2311 PB Leiden (werkruimte A.W.N.)

++++
Gegevens uit Renus mogen worden overgenomen, mits bronvermelding plaats
vindt en een copie van het artikel, waarin gegevens uit Renus werden
gebruikt, aan de redactie wordt gestuurd.
++++

Vondstmeldingen

Als u iets gevonden heeft, waarvan u denkt, dat het van belang kan zijn;
of als u weet, dat anderen vondsten hebben gedaan, belt u dan a.u.b. met
een van de volgende mensen:

Dick van der Kooij, Welterdreef 93, 2253 LJ Voorschoten, tel. 071-764072

Suus Sprey, Burg. Visserpark 14, 2405 GR Alphen a/d Rijn, tel. 01720-94986

Gijsbert Jansen, Chopinlaan 45, 2394 GK Hazerswoude, tel. 01714-13276

Ook houden wij ons aanbevolen voor melding van plaatsen, waar grondwerk
plaats (gaat) vinden. Help mee het bodemarchief te beschermen: een kleine
vondst kan het begin van iets belangrijks zijn!

Meehelpen met de opgravingen?

Heeft u belangstelling om actief deel te nemen aan het veldwerk, dan kunt
u in de veldwerk-agenda zien, welke projecten in uitvoering zijn, of uit-
gevoerd gaan worden. Voor de precieze gegevens van plaats en tijd kunt u
de bovenstaande telefoonnummers draaien. Met nadruk wordt er op gewezen,
dat ervaring absoluut geen vereiste is.

Restaureren, tekenen en vondstverwerking

Deze werkzaamheden gebeuren in onze werkruimte aan de Geregracht 50 te
Leiden, elke maandagavond vanaf 20.00 uur.

Opgave nieuwe leden

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden bij de administrateur van de A.W.N.,
postbus 100, 2180 AC Hillegom. Het lidmaatschap kost voor volwassenen
f 50,- per jaar. Leden ontvangen zesmaal per jaar het tijdschrift "Westerheem".
Nieuwe leden worden persoonlijk uitgenodigd voor een eerste kennismaking
met de afdeling.

Op de omslag

Een plooischotel (Delfts wit) uit de vondsten aan het Vierkant
te Lisse (1988). Behoort tot het vondstcomplex van de "Witte
Zwaan". Bij het graven van de bouwput op deze plek hebben onze
jeugdleden Rob Pex en Menno Dijkstra veel kunnen bergen. Menno
legt zich al enige jaren op het archeologisch tekenen toe. Op
het moment werkt hij aan deze vondsten. Dit is één van zijn
tekeningen.

Aan de leden

Het is alweer vele maanden geleden, dat U op de hoogte gesteld
bent van de lopende zaken. Vooruitlopend op het jaarverslag
daarom even een kort resumé.

Vlak voor de afdelingsjaarvergadering werd in het Gemeentehuis
te Koudekerk een kleine tentoonstelling over de opgraving
Klein-Poelgeest geopend door de gedeputeerde van de provincie
Zuid-Holland mevrouw I. Günther. Dit was het resultaat van een
winter lang hard werken aan het vondstmateriaal. In het bijzonder
de vitrine met het gerestaureerde aardewerk oogste veel bewon-
dering. De tentoonstelling heeft een maand gestaan tot begin
juni en heeft een constante stroom bezoekers getrokken. Het ge-
meentebestuur was zeer tevreden over deze afsluiting van de op-
gravingscampagne.

De rest van het jaar is in een iets meer ontspannen tempo door-
gewerkt aan de Klein-Poelgeest uitwerking. Circa 90% van de
vondstnummers is nu uitgesplitst, gelijktijdig wordt het aarde-
werk gedetermineerd. Het archiefonderzoek blijkt zeer vruchtbaar,
haast wekelijks groeien de dossiers. Op dit moment is de i.v.m.
de subsidie verplichte rapportage aan de provincie in bewerking.

De "Romeinse groep" heeft de eerste determinatie van een aantal
vondstgroepen uit Alphen (RW-Lemkes en NMB-Castellumstraat o.a.)
voltooid en werkt thans aan de nadere uitwerking: datering, bij-
zondere stukken e.d.

De tafel van de restauratoren wordt gevuld met stukken van Alphen-
Couvee en Klein-Poelgeest, alles postmiddeleeuws. De Romeinse
vondstgroepen leveren geen restaureerbare voorwerpen op.

In de zomer liepen wij eindelijk ook eens één van onze achterstanden in: de laatste kratten met vuile vondsten van Alphen-RW 11, opgegraven 1987 (!), werden gewassen. Daarnaast is en wordt er stug doorgewerkt aan de kratten, die van de lopende opgraving Alphen-Couvee komen. Het traject van vondstenbakje naar bodemarchiefdoos is nu slechts 2 maanden.

In maart werd de provinciaal-archeoloog D. Hallewas opgevolgd door de heer W.A.M. Hessing. In mei heeft deze ons op een maandagavond bezocht om kennis te maken met de leden en om zich te informeren over onze werkzaamheden.

Veldwerk: in de loop van het jaar vonden een paar kleine ééndaagse onderzoekjes plaats: Oegstgeest (ijzertijd), Leiden-Stevenshof (afval steenovens) en Hazerswoude (inheems romeins). Hiernaast is er sinds april in Alphen-Julianastraat-Couvee gegraven. Vanaf september toen bleek, dat er voorlopig niet met bouwen begonnen werd is er systematisch met grote vlakken gewerkt. Het resultaat: resten van waarschijnlijk Romeinse gebouwen, een Romeinse waterleiding-afvoer en vele middeleeuwse mestkuilen, sommige met interessant afval van leerbewerking.

Tenslotte en niet in de laatste plaats onze excuses voor deze nipte verschijningsdatum van Renus. Er is te lang vergeefs gewacht op enige bijdragen van derden, daarnaast is de druk van het veldwerk de laatste tijd groot geweest en ook de administratieve voorbereiding ervan heeft meer tijd gevraagd. Echter niet zonder resultaat: een totaal bedrag van f. 6.000,-- aan subsidie is toegezegd. Wat Renus betreft zijn er inmiddels regelingen en afspraken gemaakt, die een regelmatige berichtgeving aan de leden moeten garanderen.

Personalia

Wij ontvingen bericht van het overlijden van ons lid de heer J.J. Ris in september 1989. Voor zijn pensionering was hij een regelmatig bezoeker van onze werkavonden en lezingen.

In augustus zijn Marijke Brouwer en Erik Fabritius getrouwd. Beiden zijn zeer betrokken bij ons werk.

Aan het eind van het jaar werd Gerben Thibald geboren, zoon van ons bestuurslid Peter van den Broeke en Margreet Jellema.

Hoofdbestuur legt dwarsverbanden

Het hoofdbestuur wil leden uit de verschillende afdelingen, die zich op bepaalde onderwerpen gespecialiseerd hebben of zich willen specialiseren met elkaar in contact brengen. Het plan is tot vorming van een aantal landelijke groepen te komen, die zich door bijeenkomsten/contactberichten verder in een onderwerp kunnen verdiepen. Uitwisseling van ideeën en ervaringen kan bijzonder stimulerend zijn! Op het moment denkt men te kunnen komen tot twee groepen: één voor aardewerk en één voor vuursteen. Opgave op de lijst (prikbord Heregracht) of bij de secretaris, schriftelijk aan Geregracht 50 of telefonisch 02522-13039.

Lezingen over het onderwerp: laat- en post-middeleeuws nederlands aardewerk

Eén van de zwaartepunten in het onderzoek zijn de kasteelopgravingen. Steeds gaat dit gepaard met het vinden van grote hoeveelheden middeleeuws en later aardewerk. Op basis van weinig gegevens en ervaring is door ons in het begin van de jaren tachtig het aardewerk van Cronesteyn bewerkt.

Bij de uitwerking van het Dever-materiaal bleek wederom de behoefte aan een goed overzicht. Nadat hier alles was uitgezocht op vorm, of bij het ontbreken van complete vormen op randprofiel, is ieder voorkomend type/rand getekend. Op grond van deze Dever-typologie is vervolgens al het aardewerk gecatalogiseerd.

Tegelijkertijd werden in de loop van een paar jaar de gegevens van een aantal opgravingen in Leiden gepubliceerd. Voor het latere aardewerk (18e eeuw) geven deze echter helaas weinig houvast. De gepubliceerde gegevens zijn tesamen gevoegd en ingebracht in de Dever-typologie: zo, dat een heel corpus van (post-)middeleeuwse aardewerkvormen ontstaan is. Dit alles door het vasthoudende werk van L.A. den Hollander (zie Renus 1989-2).

Daarnaast is sinds ons pionieren met het Cronesteyn-materiaal de hoeveelheid bruikbare literatuur zeker verdubbeld, vooral dankzij het stadsarcheologisch onderzoek.

Direct bij het begin van de bewerking van het aardewerk van Klein-Foelgeest beschikten wij dus over een handzame "databank" van vormen.

Dit heeft de noodzakelijke snelheid van bewerking van de grote hoeveelheden aardewerk uit de gracht ten zeerste bevorderd. Een lastig punt blijven de datering in het algemeen en de latere vormontwikkelingen. Onze vondstcomplexen leveren hiervoor weinig vaste of goedomlijnde criteria. De lezingenreeks van dit na- en voorjaar heeft als doel om onze langzaam gegroeide kennis eens te toetsen en tot uitwisseling te komen met door anderen ontwikkelde inzichten.

Lezingen voorjaar 1990

- dinsdag 16 januari : Romeins leer: de bevolking op de voet gevolgd. Door Drs. Jacqueline Hoevenberg (ROB). De voordracht zal voornamelijk Romeins schoeisel behandelen, omdat dit meestal de grootste component is binnen één leervondst. Uit de noordwestelijke provincies van het Romeinse Rijk zijn zes schoentypen bekend. Elk type zal beschreven worden, waarbij zowel de fabricage techniek als de persoon die de schoen gedragen heeft ter sprake komt. Het leer kan veel vertellen omtrent de samenstelling en aard van de bevolking. Als voorbeeld daarvan zullen de leervondsten van de opgravingen te Valkenburg ZH uit de periode 1985-88 nader bekeken worden. Een deel van het materiaal zal aanwezig zijn.
- dinsdag 20 februari: Het Amsterdams aardewerkonderzoek. Door Drs. A.C. Lagerweij. De dienst stadsarcheologie is sinds zijn stichting bezig met de opbouw van één systeem van goed gedateerde, gesloten vondsten, om zo tot een sluitende typologie te komen. Dit onderzoek heeft ook vele theoretische aspecten.
- dinsdag 13 maart : Een inheems-romeins grafveld te Spijkenisse. Door Drs. A.B. Döbken. (BOOR).
- dinsdag 10 april : Het 13e- en 14e eeuwse aardewerk uit de ovens van de Bemuurde Weerd in Utrecht. Door Drs. H.L. de Groot (Dienst stadsarcheologie van Utrecht).

VELDWERK AGENDA

- Alphen a/d Rijn: Julianastraat-Couvee. Dit grootschalig onderzoek bevindt zich in een eindfase. Het zal nog een aantal weken in januari doorlopen.
- RW-11 (Leidse Schouw). In 1987 zijn hier de waarschijnlijke resten van een inheems-romeinse boerderij gevonden. De aangrenzende weilanden, waarin de site zich verder uitstrekt, zullen al in februari opgespoten worden. Overleg is gaande, hoe dit aangepakt kan worden.
- RW-11 Westzijde. Dit betreft een nieuwe vindplaats, mogelijk een huisplaats vergelijkbaar met bovenstaande.
- Kerk en Zanen-Archeon. Archeon zou graag zien, dat op zijn terrein voor aanvang van de werkzaamheden een veldverkenning wordt uitgevoerd. Nog niet duidelijk is wie dit gaan aanvatten.
- Boskoop : Dorp. Voorgenomen is de afbraak van een pand nabij de Hervormde Kerk. Het dorp, oudste vermelding 1222, is archeologisch terra incognita.
- Hazerswoude : Rijkswegtracee. Bericht wordt, dat de werkzaamheden voor de rijksweg dit jaar zullen starten. Bodem- en andere kaarten moeten bekeken worden op "verdachte plekken".
- Dorp. Er zijn plannen tot het vullen van gaten en verdichting van de bebouwing. In overleg met de heer C. Kroon zal een inventarisatie gemaakt worden van plaatsen met een "archeologische toekomst".
- Voorschoten : Papelaan. Tunnelbak: het ziet er naar uit dat er in de eerste helft van dit jaar geboord moet worden. Doel: bewoning strandwal-prehistorisch.
- Warmond : Er is een vondstmelding van ijzertijdscherven in een bouwproject.